

Compensatie voor asbestgerelateerde longkanker

Twee varianten voor een regeling in Nederland

Jan Warning
FNV Arbonetwerk, Utrecht 30 november 2018

Vragen, vragen

- Kan asbest longkanker veroorzaken? *ja/nee*
- Eind vorige eeuw is in hoeveel procent van de gebouwen asbest toegepast
 - 40%
 - 60%
 - 80%
- Is de volgende stelling *waar/niet waar*:
In Nederland krijgen ca 160 asbestslachtoffers per jaar een volledige schadevergoeding van hun vroegere werkgever
- Mensen die vroeger gerookt hebben, dienen niet in aanmerking te komen voor een schadevergoeding
eens/oneens

Inhoud

- Asbest
- Asbestziekten
- Het Nederlands stelsel voor asbestslachtoffers
- Asbestgerelateerde longkanker
- Roken en asbestgerelateerde longkanker
- Twee varianten voor een regeling
- Discussie

Asbest

Een mineraal met unieke eigenschappen:

- Sterk
- Flexibel
- Slijtvast
- Duurzaam
- Hittebestendig
- Zuur en loog bestendig
- Isolerend (geluid, elektriciteit)
- Bestand tegen micro-organismen

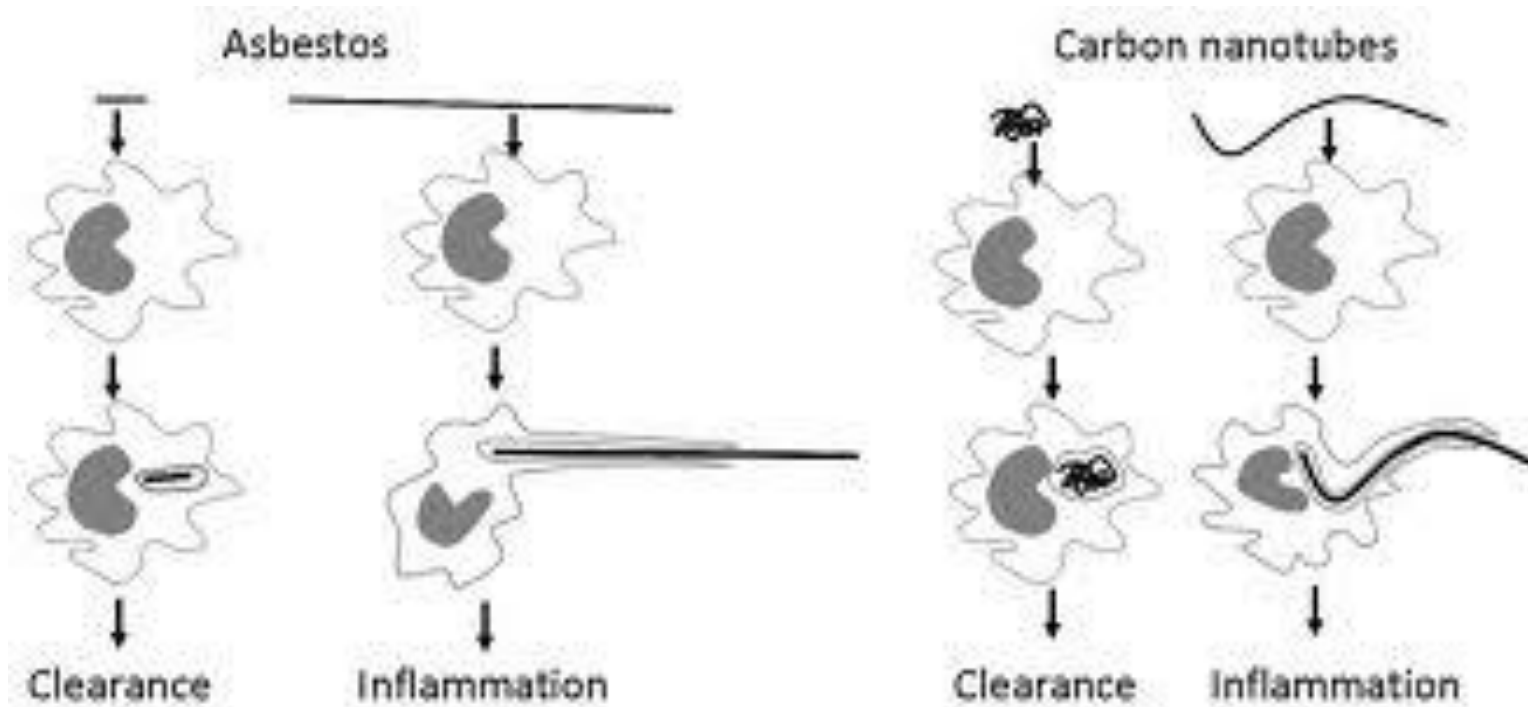

Toepassingen

- Hechtgebonden en niet-hechtgebonden
- Functie:
 - Isolerende functie
 - Afdichting- of pakkingfunctie
 - Constructieve of versterkende functie
- Verwerkt in 3.500 verschillende producten
- In 1993 is naar schatting in meer dan 80% van alle gebouwen en installaties in Nederland asbest toegepast

Vezel Toxicologie

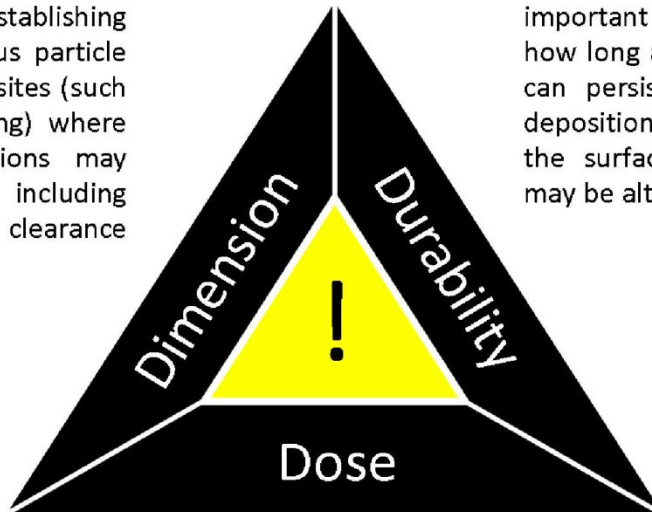

Vezel Toxicologie (2)

Fibre **dimensions** are important in establishing whether a fibrous particle is able to reach sites (such as the distal lung) where cellular interactions may take place, including hindrance of clearance mechanisms

Fibre **durability** is important in its relation to how long a fibrous particle can persist at its site of deposition as well as how the surface of a particle may be altered

The build up of **dose** relates to exposure to a particle (e.g. in the occupational environment), its dimension in relation to entering the body and hindering removal, and resistance to dissolution or fracture in the biological milieu (biopersistence).

Asbestziekten

Mesothelioom

- Longvlieskanker, kan ook in hartzakje of buikvlies voorkomen
- Latentietijd van 20 tot 50 jaar
- Merendeel slachtoffers komt binnen één jaar te overlijden
- Nederlands Mesotheliomen Panel (NMP)
- ± 600 per jaar
- Opgenomen in Convenant IAS

Asbestose

- Longfibrose
- Leidt tot kortademigheid en in gevorderde gevallen tot zuurstoftekort
- Chronische ziekte, die kan leiden tot invaliditeit en zelfs de dood
- Indeling in verschillende klassen
- Nederlands Asbestose Panel (NAP)
- ± 50 per jaar
- Opgenomen in Convenant IAS

Longkanker

- Kwaadaardige aandoeningen in de long
- Latentietijd van 10 tot 30 jaar
- 15% overleeft vijf jaar
- Meerdere oorzaken voor longkanker, zoals roken en overige stoffen
- ± 800 per jaar
- Opgenomen in Convenant IAS

Pleurale plaques

- Verdikking, verbreding of verkalking van het longvlies
- Kan kortademigheid veroorzaken
- Niet opgenomen in Convenant IAS

Asbestziekten

Vroegtijdige erkenning in
beroepsziekteverordeningen

Longkanker door asbest

Duitsland 1942

Frankrijk 1945

Mesothelioom

Noorwegen 1956

Denemarken 1959

Duitsland 1977

Frankrijk 1976

Het Nederlands stelsel voor asbestslachtoffers

- Nederland kent het 'risque social'
- Slachtoffers van beroepsziekten of arbeidsongevallen kunnen via een civiele procedure een schadevergoeding eisen
- Asbestslachtoffers komen te overlijden ver voor het einde van deze procedure ('juridische lijdensweg')
- Gezien het massale gebruik van asbest heeft Nederland een verantwoordelijkheid voor asbestslachtoffers
- Oktober 1996 vraagt staatssecretaris SZW advies aan Job de Ruiter

Het Nederlands stelsel voor asbestslachtoffers (2)

- De overheid, verzekeraars, werkgevers, vakorganisaties en het Comité Asbestslachtoffers ondertekenen in 1999 het Convenant Instituut Asbestslachtoffers (IAS)
- Het IAS dient de juridische lijdensweg te bekorten door bij leven erkenning te geven
- Basis blijft de civiele aansprakelijkheid van de (ex)werkgever
- Het IAS geeft advies aan de SVB over een tegemoetkoming van de overheid: TAS (vanaf 2003) en TNS (vanaf 2008), vanaf 2014 ook voor slachtoffers met asbestose
- Het IAS bemiddelt tussen slachtoffer en (ex)werkgever over een volledige schadevergoeding

Werkgroep ARLC

- Stel een of meerdere voorstellen op voor een regeling ter schadeloosstelling van slachtoffers van asbestgerelateerde longkanker.
- De regeling moet zijn gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten en passen binnen de wijze waarop in Nederland erkenning wordt gegeven aan asbestslachtoffers.
- De regeling dient te kunnen rekenen op consensus van alle partijen die het convenant asbestslachtoffers hebben ondertekend. De regeling moet kunnen worden uitgevoerd door het Instituut Asbestslachtoffers (IAS).
- De werkgroep kan zich laten inspireren door de bestaande praktijk in de omringende landen.
- Onderdeel van het voorstel is:
 - een beschrijving van de expertise waarover het IAS dient te beschikken.
 - een prognose van aantallen personen die een beroep kunnen doen op een dergelijke regeling

Asbestgerelateerde longkanker

- Intensieve en langdurige blootstelling kan leiden tot longkanker
- Bij een individuele longkankerpatiënt valt niet vast te stellen dat de ziekte het gevolg is van asbest of andere factoren
- Wel kan de veroorzakingswaarschijnlijkheid worden vastgesteld
- Veroorzakingswaarschijnlijkheid = het aantal vezeljaren dat patiënt in het verleden is blootgesteld

Vezeljaar = blootstelling gedurende een arbeidsjaar, acht uur per werkdag, aan een vezelconcentratie in de lucht van één asbestvezel per cm³.

Panel asbestgerelateerde longkanker

- Taak: toezien op het onderzoek naar de blootstelling en het vaststellen of de longkanker asbestgerelateerd is
- Samenstelling: drie arbeidshygiënisten en de medisch adviseur IAS
- Richtlijnen uitvaardigen, moeilijke gevallen beoordelen

Asbestkaart

- De asbestkaart is het elektronisch expertsysteem aan de hand waarvan vezeljaren kunnen worden berekend
- De asbestkaart is nog steeds actueel, bijna alle beroepen kunnen er in worden gevonden

Twee varianten om compensatie plaats te laten vinden

1. Heeft patiënt een beroepsziekte, dan heeft hij/zij recht op een schadevergoeding (één vast bedrag of geen bedrag)
2. Afhankelijk van de mate waarin de werkgever tekort is geschoten is de schadevergoeding hoger (proportionele variant met verschillende treden)

#922687

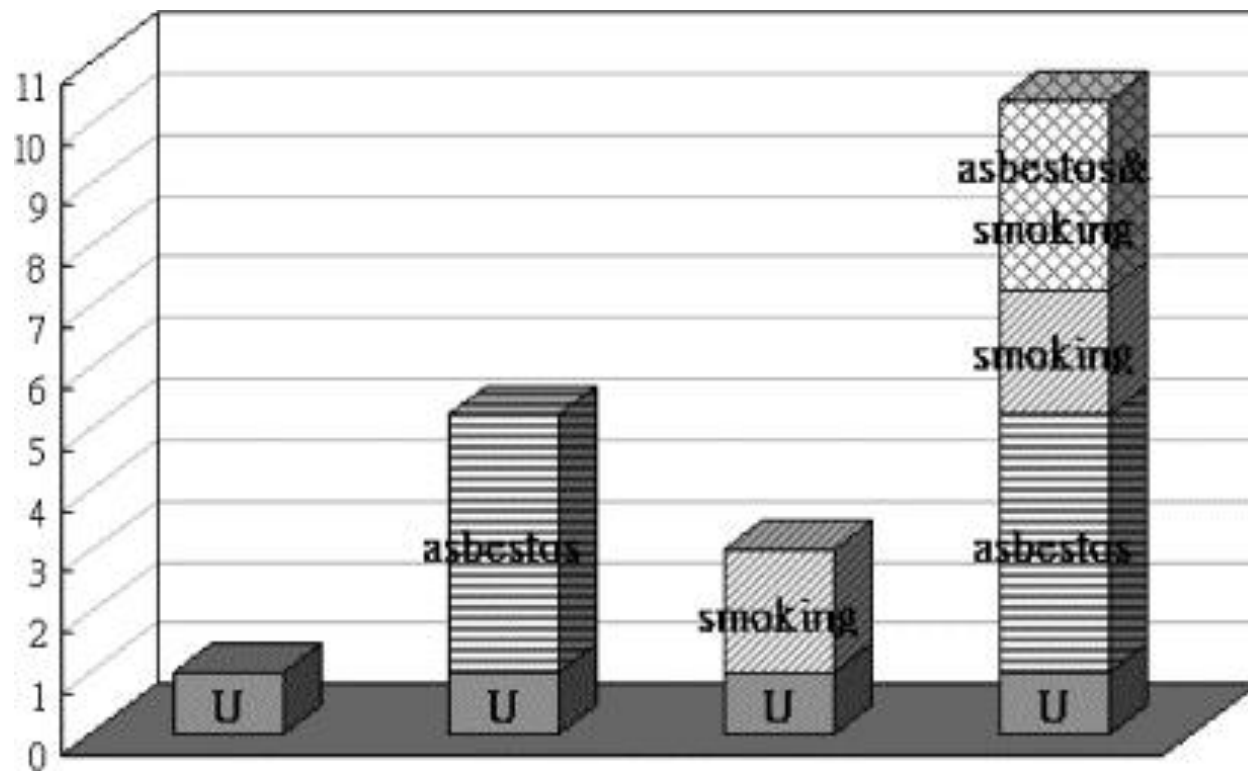
Variant 1: er is sprake van een beroepsziekte

- De kans dat de ziekte is veroorzaakt door asbestblootstelling is 50% of hoger
- Vastgesteld moet worden dat de asbestblootstelling in het verleden 25 vezeljaren of meer bedraagt
- In dat geval krijgt het slachtoffer de tegemoetkoming van de overheid en het volledige schadebedrag
- *Jurisprudentie*: de gangbare wijze waarop wordt omgegaan met beroepsziekten in Nederland en in Europa

Variant 2: proportionele benadering

- De compensatie wordt in treden vastgesteld, gekoppeld aan de asbestblootstelling in het verleden
- De laagste trede is een blootstelling van 5 vezeljaren, dan krijgt het slachtoffer de tegemoetkoming van de overheid en een schadevergoeding ter hoogte van de tegemoetkoming
- De schadevergoeding neemt vervolgens toe in stapjes bij een hogere blootstelling
- *Jurisprudentie*: de jurisprudentie in Nederland rond asbestgerelateerde longkanker

Roken en ARLC

Roken?

- Roken is de belangrijkste factor bij het veroorzaken van longkanker
- De meeste asbestslachtoffers hebben in het verleden gerookt
- Bij de grens van 25 vezeljaren is rekening gehouden dat de meeste patiënten hebben gerookt
- In de bestaande jurisprudentie in Nederland blijkt, bij nauwkeurige beschouwing, het roken niet te zijn meegewogen
- Als het roken meeweegt in de compensatie regeling, dient er een procedure te worden opgesteld hoe dit vast te stellen
- In de buitenlandse regelingen wordt het roken buiten beschouwing gelaten
- Het voorstel van de werkgroep is om dat ook in Nederland te doen

Prognose, de methode

- Jaarlijks krijgen 12.600 mensen in Nederland de prognose longkanker
- A: Hoeveel zullen zich bij het IAS melden?
- B: Hoeveel voldoen aan de criteria voor de tegemoetkoming van de overheid en voor de schadevergoeding?

- A: onderzoek Van der Bij (2016) en onderzoek in MST
- B: verdeling naar vezeljaren in aanmeldingen voor asbestoseregeling die geen asbestose hebben

Prognose

	Variant 1	Variant 2
Aanmeldingen	650	650
Na belscript naar intake	350	-
Tegemoetkoming	175	325
Schadevergoeding	125	225
Totale kosten*	€ 12.450.000	€ 17.810.000

*Totale kosten per jaar: uitvoeringskosten IAS, tegemoetkoming overheid, schadevergoeding werkgever/verzekeraar, zie p 25

Vergelijking

Variant 1	Variant 2
Sluit aan bij definitie beroepsziekte	Sluit aan bij jurisprudentie in NL
Slachtoffers krijgen de volledige schadevergoeding of niets	Meer slachtoffers krijgen een schadevergoeding/ tegemoetkoming, maar deze is minder hoog
Kosten zijn per saldo lager	Kosten zijn per saldo hoger